

Remissvar: AI- kommission

Färdplan för Sverige (SOU 2025:12)

Från: Region Skåne

Datum: 2025-04

Inledning

Region Skåne välkomnar AI kommissionens slutbetänkande. Regionen håller med om att ökad användning av artificiell intelligens (AI) kan stödja både regioner, kommuner, näringsliv och akademi i att lösa samhällets utmaningar som till exempel klimatfrågor, bibehållen konkurrenskraft och välfärdens resursproblem. Regionen ser stor potential i AI som verktyg för att förbättra för regionens invånare och företag samt öka effektiviteten i offentlig sektors breda verksamhetsområden och bidra med bättre arbetsmiljö för välfärdens medarbetare.

I Region Skåne vill därför uttrycka vårt stöd för AI kommissionens övergripande inriktning, med särskilt fokus på ansvarsfull tillämpning av AI, samverkan och behovet av strategisk tydlighet och juridisk klarhet.

Övergripande synpunkter

Region Skåne instämmer i AI kommissionens problembeskrivning att Sverige hamnat efter internationellt och att samordning, ledarskap och stödstrukturer behövs.

Regionen är positiv till:

- Den övergripande systemanalysen som lägger grunden för ett fungerande svenskt ekosystem.
- Betoningen på behovet av ledarskap, samordning och tydliga spelregler.
- Ett tydliggörande av behovet av trygg, säker och laglig AI användning.

Samtidigt så vill regionen betona vikten av:

- Att den rättsliga osäkerheten kring AI användning i offentlig sektor snabbt bör minskas.
- Praktiska stöd för tillämpning och implementation för regioner, inklusive vägledning, färdiga processer, arbetsmallar och juridiska tolkningar.
- Vägledning kring samverkansstruktur mellan regioner, näringsliv och akademi.

Region Skåne ser även ett behov att tydligare utveckla hur regioner – med sina specifika utmaningar, ska stöttas och involveras.

Kommentarer till specifika delar av färdplanen

3.1 AI i offentlig sektor

I Region Skåne ställer vi oss mycket positiva till förslaget om en AI verkstad som gemensam infrastruktur. För att detta ska blir relevant och användbart så föreslår vi att verkstaden inkluderar juridisk vägledning och exemplifiering av processer och arbetssätt för att visa ställningstaganden i strategiskt avgörande beslut. Särskilt viktigt blir klargörande kring hur arbetet med att dela kvalitetssäkrade data, liksom att dela och återanvända modeller och lösningar. AI verkstaden innebär även goda förutsättningar att bygga och sprida kompetens. Arbetet med att ta fram AI verkstaden behöver samordnas med andra nationella initiativ för att säkerställa synergieffekter och ett tydligt gemensamt budskap. Viktiga aktörer är exempelvis Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) som driver initiativet en regiongemensam samarbetsplattform för AI med målsättningen att driva och adressera regionernas gemensamma strategiska utmaningar med en samlad röst. Även AI Sweden driver olika projekt för att höja kunskapsnivån i relation till både strategiska beslut och processer för lyckad AI implementation. Aktörer som uppfattas ha ett mandat och snabbhet i beslutsprocesserna liksom god kommunikativ förmåga kommer göra ett stort avtryck i hur regioner utformar sitt arbete med AI framåt.

3.2 Regulatorisk sandlåda via IMY

Region Skåne är positiv till intentionen med förslaget att erbjuda en säker testmiljö för offentlig sektor. Regionen ser dock stora praktiska hinder med långa handläggningstider, prioritering av användarfall/region och ett dedikerat juridiskt stöd i frågor som är gemensamma för alla regioners framfart och realisering av AI satsningar. IMY har en viktig roll och avgörande betydelse kring strategisk juridisk och regulatorisk vägledning där de kan forma tolkningspraxis i olika avgörande frågor, inklusive för ny teknik som ännu inte är fullt ut reglerad. Notera att vi är positiva till att IMY bedömer specifika case, inte minst genom vägledande beslutsdokument för olika befintliga AI lösningar som idag finns på marknaden. Genom att lyfta IMY till en strategisk roll, stärks regionernas autonomi och egna beslutsfattande kring både prioriterade satsningar och arbetssätt.

3.3 Juridik och etik

Frågorna kring juridik och etik är avgörande för att regionen ska lyckas med realiseringen av AI projekt. Osäkerheter kring hur regulatoriska ramverk ska tolkas påverkar vår förmåga till beslutsfattande i alla led - från prioritering av projekt, implementation och driftsättning. Frågorna kring juridik och etik är beaktade i AI kommissions slutbetänkande, samtidigt konstaterar regionen att de är utspridda i hela dokumentet. Regionen ser gärna ett samlat angreppssätt för juridik och etik i kommande arbete med tanke på hur avgörande dessa frågor för förmågan att realisera satsningar inom AI. För många regioner är just juridisk osäkerhet ett av de största hindren för AI -tillämpning i praktiken. Ett samlat kapitel skulle göra färdplanen mer tillgänglig och tillämpbar i den operativa verksamheten. Utöver osäkerhet kring de praktiska tolkningarna av nyttillkomna regulatoriska ramverk är ytterligare ett specifikt bekymmer för oss som region hur vi skapar regulatoriska förutsättningar för att testa kvalitetssäkrade AI lösningar i praktiken, där bland annat lagen om offentlig upphandling uppfattas hindra att lösningen faktiskt testas i verksamheten.

3.4 Excellenscenter och AI forskarskolor

Regionen är positiv till upprättade av excellenscentrum och ser en stor potential för den egna regionens lärosäten att profilera sig med målsättningen att ta rollen som huvudman för ett av dessa tre med målsättningen att rekrytera unik kompetens till regionen. För att excellenscentrum ska få en genomslagskraft ser vi ett tydligt behov av regional samverkan. Regionen bör ha en tydlig roll både som partner och testmiljö, även innefattande tillämpad forskning.

Regionen är även positiv till satsningen på forskarskolor och ser det som en strategisk investering i Sveriges framtida AI kompetens, där satsningen driver ny kunskap och innovation. Region Skåne föreslår att offentliga aktörer så som regioner medverkar aktivt i forskningsprojekt, där särskilt fokus bör ligga på att doktorander och Postdoc integreras i praktiska miljöer för att säkerställa att regionens behov fångas i forsknings- och utvecklingsprojekt. Integrerade tjänster säkerställer att regionen båda kan bidra till och dra nytta av AI forskningen i praktiken.

3.5 Samverkan mellan offentlig sektor och näringsliv

Region Skåne är positiva till att Innovationsmyndigheten Vinnova får i uppdrag att undersöka hur partnerskapet mellan offentliga och privata aktörer bör se ut. Regionen ser gärna att Vinnova, i linje med kommissionens förslag, får ett tydligare samordningsuppdrag i detta arbete och att regionerna får en tydlig roll i styrning och genomförandet av dessa samverkansinitiativ. Regionen vill särskilt betona vikten av att AI verkstaden utformas som en öppen samverkansplattform, där även privata aktörer kan bidra med lösningar till offentlig sektor, där regionen både har rollen som behovsägare och testbädd.

3.6 Styrning: Nationell AI-task force

Region Skåne stödjer förslaget att tillsätta en AI task force vid Statsrådsberedningen för att samordna och driva implementeringen av färdplanens åtgärder. Detta är en nödvändig förstärkning i en tid då AI kräver tvärsektionell samordning och strategiskt ledarskap på nationell nivå. För att ledarskapet ska bli effektivt bör regionerna ges en formell plats i dess

referensstruktur, givet vårt omfattande och breda ansvar för hälso-och sjukvård, digitalisering och regional utveckling. Regionen ser det som avgörande att den föreslagna nationella AI-task force har ett tydligt mandat att agera samordnande över myndigheter och andra aktörer för att säkerställa att riktlinjer och arbetsmaterial resulterar i kostnadseffektiva implementationsprojekt och nyttorealiserings. På samma sätt ser regionen gärna att denna task force har ett övergripande ansvar för att driva den nationella dialogen om etiska och juridiska riktlinjer inom AI, tillsammans med oss offentliga aktörer, näringsliv, akademi och civilsamhället.

Avslutande kommentarer

AI-kommissionens färdplan är en viktig grund för en framtida nationell strategi. Region Skåne stödjer förslagen i stort men understryker behovet av juridisk tydlighet som undanröjer osäkerhet och otydlighet som hindrar implementation. Regionen efterfrågar även en nationell samverksstruktur där regioner är aktiva parter och samskapare i Sveriges AI utveckling.